

úpravy nahoru a dolů jsou provedeny (1) k hodnotě v daném sloupci nejbližší celému číslu, jak je vyžadováno, (2) když jsou desetinné body totožné (např. 5.5 %, 17.5 % a 48.5 %), k největšímu procentu uvedenému v daném sloupci (v tomto případě 48.5 %), a (3) když ani jedno z těchto řešení neodstraní problém, problematické prvky se přesunou k odpovědím „nevím“.

¹⁹To je v rozporu s pohledem lingvistů jako Diana Svobodová [2007: 128]. Hodnoty Gesterové nejsou přímo srovnatelné, protože její respondenti byli požádáni ohodnotit seznam daných slov na základě deseti rozdílných kritérií, nicméně mnoho z nich stále považovalo přejímání cizích slov za negativní spíše než pozitivní vliv: 27 % oproti 25 %. 69 % respondentů v „Postojích“, používajících kritéria Gesterové, definovalo výpůjčky jako škodlivé.

²⁰Uváděná procenta se vztahují k poměru dotázaných v určité identifikované skupině, ne k celkovému množství respondentů v průzkumu. Dickinsonova data dále zahrnuje malé množství studentů VŠ s lékařským zaměřením, přírodovědným zaměřením a jiným zaměřením obsaženým v této kategorii.

²¹Viz například Ralph Fasold [1993: 215].

²²Ladislav Holy [1996: 72].

²³Několik méně podstatných kategorií je zde vynecháno.

²⁴Viz Jakobson [1932: 121].

²⁵Formulace Tejnorových domén byla nepatrně odlišná.

²⁶Data odrážejí ambivalentní charakter situace učitelů, po nichž je požadováno udržování jazykové úrovně a zároveň předávání nových znalostí.

²⁷Dokonce ještě menší množství respondentů (7 %) v Tejnorově studii prohlásilo, že by hledali české alternativy pro taková zdomácnělá slova jako *televize, motor, kino a profesor*.

²⁸Tato zjištění jsou ve výrazném rozporu s výsledky projednávány v „The legacy and limitations of Czech purism“, kde pouze 30 % respondentů zvolilo české hláskování.

²⁹Jsou deklinovány a zapojeny morfologicky do věty jako pravidelná česká substantiva. Forma *billboard* je někdy upřednostňována na úkor *billboard*.

³⁰Kolokvialismus *Furt* vykazoval velkou míru schválení na Moravě - Slezku (74 %), v Hradci Králové (67 %) a v oblasti severních Čech (61 %).

Šafr, J., J. Häuberer 2008. „Subjektivní sociální distance k profesím: existují v české společnosti subjektivní třídní hranice?“ *Naše společnost* 6 (1): 28 -38.

souvislosti

Subjektivní sociální distance k profesím: existují v české společnosti subjektivní třídní hranice?¹

Jiří Šafr, Julia Häuberer

Subjective social distances to professions: are there subjective class boundaries in the Czech society?

Abstract: Using the concept of subjective social distance we focus on perceptions of occupational categories. First, the theoretical concept of social distance is introduced as a tool for measuring social stratification. Second, subjective hypothetical interactional distances to 22 occupational stimuli are analyzed with data from the Social Distances 2007 survey. People rate the stimuli hierarchically analogous to occupational prestige and socioeconomic status; however some minor divergences can be detected. Further we focus on differences among gender and members of self identified social classes. The main part assesses the hypothesis of the existence of subjective social class boundaries. The status-continuum is shared by the whole public, yet we can identify mental categorization patterns of professional groupings which draw an intense boundary between white and blue collar professions. Further, four groupings regarded as subjective social class can be identified: higher professionals, female lower professionals, qualified and semi-qualified manual and non-manual workers, and unqualified manual professions with low prestige.

Keywords: subjective social distance, social stratification, subjective class boundaries

Úvod

Profese utváří stratifikaci společnosti nejen v objektivní ale i v subjektivní rovině. Z objektivního hlediska jde o klíčovou determinantu našeho příjmu a v důsledku toho i materiálních zdrojů, které máme k dispozici. Výkon povolání také vyžaduje určité vzdělání a kvalifikaci, jejichž získání významně utváří – krom vlivu rodiny a okolí i samotného povolání – naše hodnotové orientace a životní styl. V subjektivní rovině nám

pak znalost povolání slouží jako zjednodušená informace o druhém člověku, neboť odráží objektivní pozice (příjem, kvalifikace, způsob života). Profese představuje symbol, pomocí něhož lidé kategorizují osobu na základě svých sociálních preferencí a očekávání [Laumann 1966]. Povolání je tak stále – i přes určitý úpadek významu práce jako determinanty sociálního postavení v pozdně moderní společnosti, kdy roste při utváření identity význam jiných nevertikálních charakteristik